

Historia Lubszy

WPISAŁ: EDWARD MORCINEK

08.01.2014.

Lubsza jest to wieś w powiecie lublinieckim, osiadła na wzgórzu wapiennym 365 m. n.p.m., należąca do gminy Woźniki.

Lubsza rozciąga się na 1. 073 ha powierzchni. Posiada własny herb przedstawiający pług. Znanie są dwie pieczęcie z jego wyobrażeniem. Pierwsza pochodząca z XVIII w. ma ten pług bez przednich kół, a znalazła się na dokumencie z 1802 r. w Archiwum Śląskim. Druga pochodząca z XIX w. ma już ten pług z kołami. Podobny herb ma również pieczęć gminna używana w okresie międzywojennym, która nosiła napis: Gmina Lubsza Śl., Powiat Lublinieć. Natomiast inne pieczęcie gminne wtedy używane, jak listowa i biura ewidencyjnego były często napisowe bez herbu.

Uważana jest za jedną z najstarszych miejscowości Górnego Śląska. Jest to miejscowość, której tradycja sięga XIV w., ale wiadomości historyczne są skromne. Pierwsza wzmianka o Lubszy pochodzi z 1316 r., kiedy to ówczesny właściciel występuje jako świadek w sporze między książętami śląskimi. W skład majątku lubszeckiego wchodziły wszystkie sołectwa należące do gminy Woźniki, część obecnego miasta Kalety oraz wsie Własna, Starcza i Strzebiń. Miejscowość ta posiadała własny zamek na Górze Grojec, który według legendy zapadł się pod ziemię. Następne wiadomości pochodzą już z XV i XVI w. i dotyczą zmian właścicieli Lubszy i okolicznych wsi. Legendarne pochodzenie nazwy Lubsza, mieszkańcy nawiązują do imienia Lubuszy, słowiańskiej bogini miłości, lub do "lubszej"- milszej (sercu dziedzica) góry z podania o zapadłym zamku na Grojcu.[1]

Obecnie z zabytków w Lubszy można wymienić kościół, budynek organistówki, pozostałości zespołu dworskiego oraz 3 kapliczki.

[1] Szczech B.: Szkice z dziejów Lubszy i okolicy, Lubsza 1998, s. 13

Lubsza w Wikipedii

Kościół św. Jakuba

Lubsza posiada stary murowany kościółek pod wezw. św. Jakuba, do którego po wyburzeniu zbudowanej w 1829 r. kaplicy św. Antoniego, w 1930 r. dobudowano neogotycki kościół o neobarokowym wystroju wnętrza. Z tradycji ludowej wynika, iż lubszecka świątynia miała być wybudowana tam gdzie dziś na Ślęskowym kapliczka św. Krzyża się znajduje. Uważano również, że pierwotny kościół zamierzano postawić na Lubszeckiej Górze, tam gdzie wg. legendy miał na gruzach pogańskiej świątyni nauczać św. Wojciech. Najstarszą wzmianką o istnieniu tejże świątyni jest zapis poboru świętopietrza z 1374 r. kiedy to zanotowano, że Lubsza zapłaciła 3 grosze.

Lubsza była narażona na najazdy Tatarów przybyłych handlowym szlakiem krakowsko-wrocławskim w wyniku, których została zniszczona. Pożar kościółka nastąpił w trakcie wojny pomiędzy Władysławem Jagiełłą a Władysławem Opolczykiem w latach 1391–1396 lub też po 1425 roku, w czasie wojen husyckich na Górnym Śląsku.

Murowany kościół św. Jakuba został wzniesiony w II połowie XIV w. lub na przełomie wieków XIV i XV, na miejscu drewnianego. Został on wzniesiony z kamienia pochodzącego z głazów narzutowych, które pozostawił wycofujący się lodowiec. Cały kościół, prócz wieży został otynkowany. Kościół jest orientowany. Zbudowany został w stylu gotyckim z cechami renesansowymi, które zostały wprowadzone w późniejszym czasie. Pierwotnie cały dach pokryty był gontami. Teren kościoła w 1827 r. powiększono o nowy cmentarz.

Prezbiterium zbudowane jest na planie prostokąta o wymiarach 720x 610 cm. Sklepienie jest kolebkowo lunetami. Prezbiterium posiada 3 okna, jedno na ścianie wschodniej, dwa na południowej, zamknięte łukiem półkolistym, w głębokich wnękach. Prezbiterium z nawą połączone jest ścianą zachodnią rozprutą ostrołukowym wykrojem tęczy, którą w 1934 r. zasłonił ołtarz, wraz z obrazem św. Wojciecha namalowanym przez Czesława Kuryattę. W ścianie północnej znajduje się otwór mieszczący dawniej zamykaną szafkę, która służyła do przechowywania naczyń liturgicznych i olei świętych. Pod prezbiterium była kiedyś krypta (w kościele było ich trzy). W 1945 r. podczas zakładania ogrzewania w kościele i wcześniej, gdy zgłębiano kanały grzewcze, zniszczono częściowo dwie krypty: pod nawą i pod prezbiterium. W kotłowni kościoła znajduje się jeszcze nisza grobowa, pusta gdyż szczątki pochówków przeniesiono na cmentarz w Lubszy.

Nawa kościoła zbudowana jest na planie prostokąta nakryta płaskim stropem. W południowej ścianie znajdują się dwa okna zamknięte łukiem półkolistym w głębokich wnękach. 650 cm od zachodu, osadzony jest ostrołukowy portal kamienny z drzwiami, które prowadzą do kruchty tzw. babińcem. Dawniej w kościele istniał chór organowy, który posiadał schody

prowadzące od strony drzwi do wieży w stronę ściany południowej. W XIX w. od strony północnej do kościoła dobudowano kaplicę św. Antoniego, w związku z czym w ścianie wypruto półkolisty otwór.

Zakrystia zbudowana jest pomiędzy prezbiterium a nawą kościoła na planie prostokąta. Jest ona sklepiona kolebkowo.

Kruczę zbudowano na planie kwadratu, sklepiona jest kolebkowo. Dach jest trójspadowy pokryty dachówką. Ze względu na dużą ilość wiernych uczestniczących w liturgii dobudowano w XIX w. drewniane zadaszanie pokryte gontem. Kruchta wbudowana jest niesymetrycznie w południową fasadę kościoła, z którym połączona jest otworem drzwiowym.

Wieża od zachodu jest dwukondygnacyjna. Dolna kondygnacja według archiwalnych podań Kurii Krakowskiej sięga XV w. jest czworoboczna, górna ośmioboczna dobudowana w 1823 r. za ks. Antoniego Kłoska. Wieża połączona jest z nawą, zbudowana na planie kwadratu. W ścianie zachodniej znajduje się otwór drzwiowy, który w górnej części jest półkolisty. Okna wieży są ostrołukowe umieszczone na przemian. Pierwotnie wieża była drewniana, następnie po jej zniszczeniu dobudowano wieżę kamienną. W 1824 r. dzięki staraniom Józefa Lompy wieżę kościelną podwyższono i pokryto cebulastą kopułą. Znajduje się na niej historyczny dzwon z datą 1536 r. i waży 500 kg. Dwa pozostałe odlano w latach 1979-1982 z fundacji parafian.

Witraże kościelne. Po wybudowaniu kościoła w 1930 r. otwory okienne były oszklone zwykłym szkłem okiennym. W 1937 r. wykonano zestaw witraży do trzech okien kościelnych. Witraże przedstawiały: św. Ducha, św. Izydora i św. Annę. W 1938 r. wykonano kolejne witraże, które przedstawiały św. Michała i św. Cecylię. Między pomieszczeniem na dzwony, a częścią widokową w ośmiobocznej części znajduje się metalowo-drewniana konstrukcja starego mechanicznego zegara, która powstała po 1770 r.

Dbano o otoczenie kościoła jak i wewnątrz. Od południa stoi pomnik Chrystusa Króla z 1933 r. otoczony jest głazami narzutowymi z wykutymi nazwiskami lubszeckich duszpasterzy. Obok stoi figura matki Boskiej Siewnej. Po stronie północnej znajduje się figura Matki Boskiej Nieustającej Pomocy. Wystrój wnętrza kościoła zawdzięcza się księdzu Michałowi Brzozie. Przyczynił się do zainstalowania ogrzewania i światła elektrycznego. Malarz Mitske pokrył ściany malowidłami. Jego córka rzeźbiła główny ołtarz.

W parafii obchodzi się dwa odpusty. Skupiają wielu parafian i gości. Najważniejszym punktem jest suma odpustowa, na której homilie wygłasza zaproszony kapłan.[1]

[1] Wiadomości Ziemi Woźnickiej. Nr. 4/ 64/ 1996